

Jan van de Streek

‘Een jaarlijks kuurtje fiscaliteit zou niet verkeerd zijn’

Wat kun je als (kandidaat-)notaris leren van een professor vastgoedeconomie, executie- en beslagrecht, internationaal goederenrecht of fiscaal concernrecht? Veel! De kennis op universiteiten is eindeloos. Voor deze rubriek praten wij elk nummer met een andere hoogleraar. We maken een rondje door het land met de vraag: ‘Wat kan het notariaat van u leren?’ Deze keer krijgen we les van Jan van de Streek.

TEKST Jessica Hendriks | BEELD Truus van Gog

‘**N**otarissen zijn geen fiscalisten of belastingadviseurs. Zij zijn wel betrokken bij het opzetten en uitvoeren van fiscale constructies. Die fiscale constructies zijn in de regel legaal. Belastingontwijking is geen belastingontduiking, maar je hebt een tussencategorie: agressieve belastingontwijking. En die staat tegenwoordig ter discussie. Ik kan mij voorstellen dat de notaris het lastig vindt daarover te oordelen en dat overlaat aan experts. Als ik voor een groep notarissen zou staan, zou ik ze ethisch willen prikkelen door ze een steeds verdergaande fiscale constructie voor te leggen waarbij je een notariële akte nodig hebt. En dan steeds een stapje verder gaan en vragen of ze daaraan meewerken. Ik zou willen weten waar hun ethische grens ligt. Prikkelen in hoeverre ze bereid zijn mee te werken aan agressieve belastingconstructies. Niet om ze te verwijten, maar om van gedachten te wisselen over de rol van de notaris bij taxplanningconstructies. De grens ligt voor iedereen ergens anders. Het oplossen van agressieve ontwijking ligt daarentegen niet bij het notariaat, niet bij belastingadviseurs, niet bij bedrijven, maar bij de wetgever. De overheid moet betere wetten maken. Het liefst samen met andere landen.’

COMMENTATOR IN HET NIEUWS

‘Ik ben hoogleraar belastingheffing van concerns. Denk aan een holding en een werkmaatschappij in het mkb. Maar concerns komen natuurlijk ook voor bij de zogenoemde multinationals en conglomeraten met over de

hele wereld honderden of duizenden vennootschappen in een concern. Er is een grote maatschappelijke discussie ontstaan. Vanwege die commotie staat het belastingonderzoek opeens in de belangstelling. Vooral sinds 2013 heeft het de aandacht gekregen van de onderzoeksjournalistiek, de politiek en de maatschappij. Je kunt geen krant openslaan of het gaat wel over belastingontwijking. Als hoogleraar probeer ik in dit debat altijd een evenwichtige positie te kiezen met oog voor alle betrokken belangen. Ik mis een dergelijk perspectief nog weleens bij belastingadviseurs.’

MIJNENVELD

‘De vennootschapsbelasting is zo complex geworden. Wetteksten zijn onleesbaar en regelingen grijpen onverklaarbaar op elkaar in. Je hebt zoveel om mee rekening te houden. Zelfs experts beheersen het niet meer honderd procent. De belangrijkste reden daarvoor is, dat de wetgever zich gedwongen voelt toch op te treden tegen belastingontwijking en dan krijg je een stapeling van wetgeving. Aanbouwwetgeving: een soort “deze vuist op deze vuist” van Ome Willem. Als bijvangst heeft het mkb daar ook last van. Regelingen die voor alle bedrijven gelden, veroorzaken vaak veel administratieve lasten. Mijn advies is: werk met drempels. Je zou kunnen zeggen dat bepaalde regelingen pas gelden bij een verlies of omzet van een bepaald bedrag. Dan blijft het gros van het mkb buiten schot. Een soort vennootschapsbelasting *light*.’

KUURTJE FISCALITEIT

‘De notaris zou volgens mij ook een fiscale generalist moeten zijn. Vaak komen mensen ook met fiscale vragen bij de notaris. Ik heb het niet over multinationals en ethiek, maar gewoon over huis-tuin-en-keukenvragen. Een soort huisarts: je moet altijd doorverwijzen naar een specialist als je meer wilt weten, maar

eerstelijns hulp voor fiscale problemen moet de notaris wel kunnen bieden. Het is niet juist om als notaris je kop in het zand te steken, omdat je belasting vreselijk vindt. Het hoort bij zijn functie in het maatschappelijke verkeer. Stop daar de nodige uurtjes in. En niet alleen in successierecht, maar ook in inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting. De studenten notarieel recht waar ik af en toe een gastcollege aan geef, lopen er niet warm voor. Het zit dus niet in het notaris-dna. Een jaarlijks kuurtje fiscaliteit zou niet verkeerd zijn.’

VIRUS

‘Zelf ben ik dit vakgebied ingerold door een enthousiaste professor. Ik had al wel interesse voor fiscale zaken. Zo vond ik het T-biljet dat ik moest invullen voor mijn bijbaantje op mijn vijftiende al heel interessant, maar het kwam echt los tijdens mijn studie accountancy. Ik kreeg een vakinleiding belastingrecht van professor Leo Stevens en toen dacht ik: dit is het! Ik had het virus te pakken. Docenten kunnen een heel belangrijke invloed hebben op studenten. Daar ben ik mij ook van bewust. Om die reden geef ik ook het eerstejaarsvak. Ik wil die jonge studenten bereiken en laten zien dat fiscaal recht een keuze is. Het is interessant om met studenten van gedachten te wisselen over het achterliggende maatschappelijke en politieke spanningsveld en de keuzes waar de wetgever voor heeft gestaan bij wetgeving. Dat doe ik dan ook graag. En er komen weleens dingen naar voren waar ik nog niet bij stil had gestaan. Studenten hebben bij uitstek een onbevangen blik op de situatie.’ ■

WIE Jan van de Streek
WAT Fiscaal concernrecht
WAAR Universiteit van Amsterdam
LES ‘Denk na over de ethische grens’

